



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE



ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ŠOLSTVO

Glasbena šola

Izobraževalni program: Glasba

Predmet: ČEMBALO

Učni načrt

Ljubljana 2024

ČEMBALO

Učni načrt

Izobraževalni program GLASBA, GLASBENA ŠOLA

Avtorji: Barbara De Costa, Martina Okoliš in Egon Mihajlović

Uredile: dr. Inge Breznik, dr. Branka Rotar Pance, Magdalena Međeral, Polonca Češarek Puklavac

Recenzentki: Stéphanie Bechy in Chiara Tiboni

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Vinko Logaj

Za zavod: Jasna Rojc

Objava na spletnem naslovu

https://urednik-gov.sigov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Glasbena-sola/Ucni-nacrti/Ucni_nacrti_program_Glasba/Cembalo.pdf

Prva spletna izdaja

Ljubljana 2024

Učni načrt za predmet čembalo v izobraževalnem programu Glasba, Glasbena šola je Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje določil na 239. seji dne 17. 10. 2024.

Izobraževalne programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica in Plesna pripravnica ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 49. seji dne 11. 4. 2002, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so bili objavljeni v Uradnem listu RS št. 45/02. Izobraževalna programa Glasba in Ples ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 56. seji dne 20. 3. 2003, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 55/03. Dopolnjeni predmetnik in učne načrte za program Glasba, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 127. seji dne 19. 11. 2009, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 11/10.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID 216467203](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID/216467203)

ISBN 978-961-03-0870-6 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Sestavljavci izobraževalnih programov in učnih načrtov

Izobraževalni program Glasba

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Člani nacionalne komisije so bili tudi koordinatorji razširjenih predmetnih skupin za godala in brenkala, pihala, trobila in tolkala, inštrumente s tipkami in petje, orkester in komorno igro ter nauk o glasbi in solfeggio.

Učne načrte za predmete: violina, viola, violončelo, kontrabas, flavta, oboa, klarinet, fagot, saksofon, rog, trobenta, pozavna, tuba in druga konična trobila, tolkala, petje, klavir, harmonika, orgle, kitara, harfa, kljunasta flavta, diatonična harmonika, citre, tamburice, orkester, komorna igra ter nauk o glasbi in solfeggio so na podlagi učnih načrtov za glasbene šole, ki jih je sprejel Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije dne 27. 9. 1979 oziroma 16. 4. 1992 (orgle), pripravili: Draga Ažman, Kristina Babič, Martin Bajde, Marcos Bajuk, Jože Balažič, Volodja Balžalorsky, Renata Bauer, Dalibor Bernatovič, Vlasta Bezjak, Andžela Blažeka, Željko Bradič, Tatjana Šporar Bratuž, Jernej Brence, Ksenija Trotovšek Brlek, Sonja Cigan, Bojan Cvetrežnik, Matjaž Drevenšek, Boris Dvoršak, Maja Gogala Dvoršak, Tatjana Dvoršak, Darinka Fabiani, Mateja Ferenčak, Simona Fisher, Marija Feguš Friedl, Cita Galič, Slavko Goričar, Drago Gradišek, Jelka Grafenauer, Jožica Grebenšek, Hinko Haas, Tomaž Habe, Karmen Hlade, Žarko Ignjatović, Jakob Ivan, Jasenka Jelačić, Lučka Joksič, Marinka Kukec Jurič, Ileana Bratuž Kacjan, Janja Kipič, Mateja Prem Kolar, Albert Kolbl, Jolanda Korat, Ruda Ravnik Kosi, Polona Kovač, Eva Kranjčan, Marija Kregar, mag. Igor Krivokapič, Dragutin Križanič, Peter Kruder, Karel Leskovec, Venčeslav Lenarčič, Boštjan Lipovšek, Andrej Lorber, Matija Lorenz, Tomaž Lorenz, Zoran Lupinc, Majda Lužnik, Svetlana Marinković, Lidija Maletič, Zdenka Kristl Marinič, Zoran Marković, Milivoj Matković, Marjetka Minič, Peter Napret, Jerko Novak, dr. Breda Oblak, Marija Okoliš, Igor Oulokin, dr. Branka Rotar Pance, Lidija Pavlica, Barbara Pibernik, Tomaž Plahutnik, Darij Pobega, Metka Podpečan, Saša Potisk, Robert Prednik, Bronka Prinčič, mag. Majda Zaveršnik Puc, Dušan Remšak, Vildana Repše, Božo Rogelja, Ivanka Ropas, Vita Gregorc Rošker, dr. Janja Črčinovič Rozman, Miro Saje, Barbara Sevšek, Doroteja Cestnik Spasić, Robert Stanič, Robert Stopar, Dušanka Stražar, Marjan Stropnik, Vesna Stropnik, Zlatko Špoljar, Franc Štuhec, Dolores Šturman, Borivoj Šurbek, Milan Švagan, Damir Tkavc, Metod Tomac, Miro Tomšič, Mile Trampuš, Mojca Tratar, Vojko Trnjek, Mojca Volavšek, Fanika Vošnjak, Oto Vrhovnik, Nina Venier Zalokar, mag. Ema Zapušek, Janez Zavec, Ivana Ziherl, Blaž Zupan, Stanko Žagar, Lidija Žefran, Andreja Žel, Nikolaj Žličar in Franc Žugelj.

Jezikovni pregled: Janko Potrata

Dopolnjeni predmetnik in učne načrte v izobraževalnem programu Glasba, ki jih je na 127. seji dne 19. 11. 2009 določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: Drago Arko – predsednik, mag. Tomaž Faganel, mag. Ivan Florjanc, Marija Gombač, Primož Malavašič, Matej Selan, dr. Dragica Žvar, Januš Rasiewicz, Mateja Valič Presetnik, Tomaž Buh, Marija Gregorc, Zdravko Hribar in Anton Savnik.

V razširjenih predmetnih skupinah za posamezna področja pa so sodelovali še: Franc Žugelj, Miro Saje, Matjaž Jevšnikar, Drago Gradišek, Albert Kolbl, Igor Krivokapič, Matej Zupan, Božo Rogelja, Slavko Goričar, Matjaž Drevenšek, Milan Švagan, Martin Bajde, Miro Tomšič, Vildana Repše, Mile Kosi in Kristian Kolman.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izobraževalna programa Predšolska glasbena vzgoja in Glasbena pripravnica

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Marija Gregorc, dr. Barbara Sicherl - Kafol, Anton Gorjanc, Marija Okoliš in Irena Rigo.

Izobraževalna programa Plesna pripravnica in Ples

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili: za balet Matej Selan, Iko Otrin in Vlasta Veselko; za sodobni ples Jana Kovač Valdes, Ana Vovk Pezdir, Petra Pikalo in Vlasta Veselko; za plesno pripravnico Matej Selan, Jana Kovač Valdes, Alenka Tomc in Iko Otrin.

Dopolnitve učnih načrtov (minimalne standarde znanja in didaktična priporočila za doseganje minimalnih standardov znanja) ter znanja izvajalcev za programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica, Plesna pripravnica, Glasba in Ples, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 218. seji dne 16. 12. 2021, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: red. prof. mag. Ivan Florjanc – predsednik, Drago Arko, dr. Dimitrij Beuermann, Magdalena Međerai, Helena Meško, Helena Valerija Krieger, Marko Možina, Dejan Prešiček, dr. Nejc Sukljan in Boris Štih.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Kazalo vsebine

1 OPREDELITEV PREDMETA	6
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	6
3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI	7
4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE	9
5 STANDARDI ZNANJA.....	21
5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	22
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	24
7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI	25
ZNANJA IZVAJALCEV	25

1 OPREDELITEV PREDMETA

Čembalo je imel v preteklosti dolgo časa v glasbenem življenju osrednjo vlogo, podobno kakor pozneje klavir. Danes je nepogrešljiv predvsem v baročni glasbi pri izvajanju generalnega basa v komornih zasedbah z instrumentalisti ali pevci, v orkestru ter pri izvedbi oper in oratorijev. Sodeluje tudi pri izvedbi klasicističnih koncertov in simfonij, pri izvajanju recitativov v italijanskih operah pa vse do prvih desetletij 19. stoletja. Kot solistični inštrument je bil v rabi vse do zadnjih desetletij 18. stoletja in se je v tej vlogi znova pojavil na začetku 20. stoletja.

Njegove posebnosti od učenca zahtevajo razvoj specifične tehnike igranja, ki je neodvisna od drugih inštrumentov s tipkami, pa tudi natančnost in jasno glasbeno predstavo, ki sta nepogrešljivi pri izvajanju baročne in klasicistične glasbe. Ob igranju na čembalo učenec razvija razumevanje glasbe ter agogično in harmonsko senzibilnost. Pri izobraževanju vsakega čembalista ima pomembno vlogo tudi izvajanje generalnega basa. Vse naštetje spretnosti pripomorejo pri skupinskem muziciranju v komornih skupinah in orkestrih.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenec:

- razvija glasbeno nadarjenost, ljubezen do glasbe in veselje do igranja na čembalo;
- ob igranju na čembalo razvija glasbene sposobnosti, veščine, glasbeno mišljenje in interese;
- spoznava glasbeno literaturo, ustvarjalce, poustvarjalce, zakonitosti gradnje glasbenih del in vlogo glasbe v družbenem kontekstu v različnih časovnih obdobjih in okoljih;
- skrbi za prenos in ohranjanje nacionalne in občečloveške glasbene dediščine in identitete;
- razvija pozitiven odnos do glasbene umetnosti in kulture;
- se razvija v pretanjenega in kritičnega poslušalca in se oblikuje v bodočo koncertno publiko;
- v skladu s svojimi zmožnostmi in znanji vrednoti izvedbe glasbenih del;
- razvija zmožnosti vživljanja v umetniška dela, občutljivost, strpnost, spoštovanje drugačnosti in odprtost za sodelovanje z različnimi ljudmi;
- funkcionalno uporablja glasbena znanja in veščine v različnih oblikah glasbene komunikacije s soizvajalci glasbenih del in poslušalci;
- se oblikuje v vsestransko in ustvarjalno osebnost s pozitivnim odnosom do dela in interesom za osebno rast in razvoj;
- skozi različne oblike glasbenega udejstvovanja razvija čustveni in socialni potencial in ozavešča njegovo vsestransko dobrobit;
- razvija čustveno inteligenco kot temeljni pogoj za učenje ter čustveno in socialno zrelost;
- smiselno in kritično uporablja sodobno tehnologijo;
- ozavešča pomen in vlogo glasbenega udejstvovanja v povezavi s trajnostnim razvojem;
- v skladu z zmožnostmi in interesi pridobiva znanja in izkušnje, ki ga vodijo v nadaljnje ljubiteljsko glasbeno udejstvovanje v ansamblih, orkestrih in pevskih zborih ali v nadaljnje profesionalno glasbeno izobraževanje.

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI

Učenec:	NIŽJA STOPNJA		VIŠJA STOPNJA
	1. in 2. razred	3., 4., 5. in 6. razred	7. in 8. razred
igra na čembalo;	<ul style="list-style-type: none"> spoznava čembalo in njegove lastnosti, oblikuje posamezni ton, povezuje tone v skupine, uvaja se v igro lestvic in preprostih akordov, obvladuje osnovna sredstva tonskega oblikovanja, opaža dinamična nasprotja, razume enostaven notni zapis, opaža glasbene celote, razvija glasbeni spomin, ponavlja najpreprostejše motive; 	<ul style="list-style-type: none"> igra dvo- in triglasje na obeh manualih, usvaja pravilni položaj telesa, rok, prstov, igra lestvice in akorde, spoznava in razvija razumevanje polifonije, razume notni zapis, razvija glasbeni spomin, se uvaja v osnove estetike, stila in glasbene vsebine, razvija občutljivost poslušanja artikulacijskih nians, uvaja se v igro a vista in spremljanje po posluhu; 	<ul style="list-style-type: none"> igra štiriglasje na obeh manualih, razvija lestvično in pasažno tehniko, spozna zahtevnejšo polifonijo, se uvaja v glasbeno estetiko, stil in glasbene vsebine, igra prima vista;
oblikuje zvok;	<ul style="list-style-type: none"> nastavlja in odstavlja ton, opaža in uporablja najpreprostejše dinamične kontraste z menjavami manualov, (glasno-tiho), spoznava registre in barve zvoka; 	<ul style="list-style-type: none"> spoznava elemente čembalske interpretacije, artikulira (non legato, legato, staccato, portato, tenuto), menjava manuale med igranjem; 	<ul style="list-style-type: none"> obvlada elemente čembalske interpretacije, precizno artikulira, sestavlja in prepoznava različne registrske kombinacije glede na karakter in stil skladbe, menjava manuale in registre med igranjem;
solfeggiira;	<ul style="list-style-type: none"> poje skladbe, ki jih igra, in ritmično izreka besedila, transponira krajše motive in melodije; 	<ul style="list-style-type: none"> zapoje posamezne dele skladb, ki jih igra, transponira krajša harmonična zaporedja; 	<ul style="list-style-type: none"> poje cantus firmus v koralnih skladbah, kombinira petje z igranjem pri lažji polifoniji;
igra v skupini;	<ul style="list-style-type: none"> igra preproste skladbe ob učiteljevi spremljavi; 	<ul style="list-style-type: none"> igra štiriročno, 	<ul style="list-style-type: none"> igra štiriročno,

		<ul style="list-style-type: none"> • sodeluje v komornih skupinah; 	<ul style="list-style-type: none"> • komorno muzicira z drugimi instrumentalisti in pevci, • igra z orkestrom;
ustvarja glasbo;	<ul style="list-style-type: none"> • raziskuje zvokovne možnosti inštrumenta; 	<ul style="list-style-type: none"> • skozi oblikovanje zvočnih slik uglasbi svoja občutja, doživetja, • ustvarja preproste skladbe; 	<ul style="list-style-type: none"> • improvizira in ustvarja preproste glasbene strukture ter razvija glasbene ideje;
spoznava, ocenjuje in vrednoti glasbo.	<ul style="list-style-type: none"> • spoznava osnove notnega zapisa, • izvaja eno-, dvo- in tridelne pesemske oblike, • igra skladbe različnih karakterjev in iz različnih stilnih obdobj, • razvija občutljivost za vrednotenje svojih glasbenih izvedb, • besedno izraža mnenje o posameznih skladbah in njihovih karakterjih. 	<ul style="list-style-type: none"> • razvija nova znanja v skladu z literaturo, ki jo igra, • spoznava nove glasbene oblike (ciklične oblike, rondo in plesne oblike), • spoznava osnovne značilnosti stilnih obdobj skozi skladbe, • pridobiva osnovne informacije o skladateljih, • analizira in vrednoti lastne izvedbe. 	<ul style="list-style-type: none"> • analizira melodično, harmonsko in oblikovno strukturo skladbe, • spoznava zgodovinski razvoj čembala, • spoznava posebnosti interpretacije različnih nacionalnih stilov, • kritično vrednoti izvedbo dela, • snema lastno izvajanje in pri tem uporablja sodobno tehnologijo.
Dodatni pouk	Intenzivnejše razvijanje tehničnih in muzikalnih prvin do stopnje celovitega uresničevanja ciljev in brezhibnega obvladovanja vsebin, določenih za posamezni razred oziroma stopnjo izobraževanja.		

4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE

1. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- obvlada osnovni pritisk in odstavek tona;
- igra non legato, legato, staccato in tenuto;
- razlikuje težke in lahke dobe v osnovnih taktovskih načinih in jih igra z različno artikulacijo;
- na petprstnih pozicijah na različnih tonih izvaja različne artikulacije;
- pozna osnovno dinamiko p-f in jo izvaja z menjavo manualov.

Šole/metode

Najlažje skladbe iz čembalskih in klavirskih začetnic (skladbe iz klavirskih začetnic prilagodimo interpretaciji na čembalu):

- R. Siegel: Apprendre à toucher le Clavecin 1
- F. Mento: A Harpsichord Method 1
- F. Emonts: Erstes Klavierspiel
- I. in J. Pucihar: Moj prijatelj klavir 1A in 1B
- D. Gottlob Türk: 120 Handstücke für angehende Klavierspieler (lažje skladbe)

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

2. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- razvija osnovno diferenciacijo dolžine udarca (*leggiero*);
- igra durove lestvice čez eno oktavo do treh predznakov, pri čemer uporablja sodobne prstne rede in prstne rede 17. stoletja (1-4, 1-4);
- igra durove kvintakorde do treh predznakov sozvočno in razloženo;
- artikulira osnovne motive;
- igra enostavno dvoglasje in razvija samostojnost rok;
- uporablja oba manuala;
- spozna triler iz zgornje note in triler iz osnovne note.

Šole/metode

Čembalske in klavirske začetnice - po izbiri in najboljši kombinaciji:

- R. Siegel: Apprendre à toucher le Clavecin 1 (nadaljevanje);
- F. Mento: A Harpsichord Method 1 (nadaljevanje);
- F. Emonts: Erstes Klavierspiel (nadaljevanje);
- I. in J. Pucihar: Moj prijatelj klavir 2;
- D. Gottlob Türk: 120 Handstücke für angehende Klavierspieler (lažje skladbe).

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Štiri skladbe različnih karakterjev

3. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- nadaljuje z razvijanjem diferencirane dolžine udarca (*legato*, *leggiero*, *portato*, *staccato*);
- igra durove lestvice do 4 predznakov čez 1 oktavo vzporedno in v protipostopu;
- igra molove lestvice do 3 predznakov čez 1 oktavo vzporedno;
- igra durove in molove trozvoke z obrati sozvočno in razloženo (uvajanje tehnike *arpeggio*);
- se uvaja v igranje enostavnih kadenc;
- pravilno artikulira osnovne baročne ritmične figure;
- utrjuje igranje dvoglasne polifonije;
- v skladbah uporablja historične prstne rede;
- spozna osnovne baročne glasbene in plesne oblike;
- uporablja oba manuala;
- utrjuje triler iz zgornje note in triler iz osnovne note;
- igra mordent.

Šole/metode

- R. Siegel: *Apprendre à toucher le Clavecin 1* (nadaljevanje)
- F. Mento: *A Harpsichord Method 2*
- I. in J. Pucihar: *Moj prijatelj klavir 3*

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Štiri skladbe različnih karakterjev, med njimi vsaj ena polifona

4. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- nadaljuje z razvijanjem diferencirane dolžine udarca znotraj leggiera;
- igra durove in molove lestvice, 2 oktavi vzporedno in v protipostopu;
- igra durove in molove trozvoke, 2 oktavi vzporedno;
- pravilno artikulira standardne baročne ritmične figure;
- izvaja preprosto troglasno polifonijo;
- v skladbah uporablja historične prstne rede;
- nadaljuje s spoznavanjem baročnih glasbenih in plesnih oblik;
- spozna in uporabi princip inegalnega (neenakega) izvajanja francoske glasbe;
- igra osnovne angleške ornamente pri H. Purcellu in pozna njihove znake (shake, backfall & shake);
- igra dvoloček.

Šole/metode

- R. Siegel: Apprendre à toucher le Clavecin 2
- F. Mento: A Harpsichord Method 2 (nadaljevanje)
- I. in J. Pucihar: Moj prijatelj klavir 3 (nadaljevanje)

Bach in nemška šola

- J. S. Bach: Knjižica za Anno Magdaleno
- Male skladbe mojstrov 17. in 18. stoletja 1b in 2

Pozni barok in klasicizem

- M. Clementi: Sonatina op. 36, št. 1
- najlažje sonatine (Vanhal, Haslinger, Pleyel idr.)
- D. Kuhlau: Sonatine in variacije
- L. van Beethoven: Sonatina v G-duru, Anh. 5

Plesne oblike

- J. P. Rameau: Menuet (1^{ere} Suite in a)
- G. F. Händel: Gavotte v G-duru (HWV 491)
- A. Corelli, prir. D. Zipoli: Sarabande (Sonata op. 5, št. 7)

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Štiri skladbe različnih karakterjev in stilov

5. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- razvija diferencirani *leggero* in natančno artikulacijo standardnih baročnih figur;
- igra durove in molove lestvice s sodobnimi in historičnimi prstnimi redi;
- igra durove in molove trozvoke, 2 oktavi vzporedno;
- utrjuje igranje troglasne polifonije;
- utrjuje princip inegalnega izvajanja francoske glasbe;
- v skladbah uporablja zgodovinske prstne rede;
- nadaljuje s spoznavanjem baročnih glasbenih in plesnih oblik;
- igra različne francoske ornamente in pozna njihov zapis (*cadence*, *pincé*, *port de voix*, *port de voix et pincé*);
- utrjuje osnovne angleške ornamente pri H. Purcellu in sodobnikih (*shake*, *backfall & shake*, *mordant*).

Šole/metode

- R. Siegel: *Apprendre à toucher le Clavecin 2* (nadaljevanje)
- F. Mento: *A Harpsichord Method 3*
- F. Emonts: *Dvoglasni kanoni (Polyphones Klavierspiel I)*
- M. Boxall: *Cembaloschule*

Bach in nemška šola

- J. S. Bach: *Mali preludiji (C-dur, g-mol)*
- *Notna knjižica za Anno Magdaleno*
- J. Pachelbel: *Polifone skladbe*
- *Male skladbe mojstrov 17. in 18. stoletja 1 in 2*

Pozni barok in klasicizem

- J. Haydn: *divertimenti in najlažje sonate (Hob. XVI: 7, 8, 9 itd.)*
- M. Clementi: *Sonatina op. 36, št. 2*
- L. van Beethoven: *Sonatina v F-duru, Anh. 5*

Plesne oblike

- J. F. Dandrieu: *Rondeau L'Empressé (Pieces de Clavecin III, Suite 1)*
- A. Valente: *Gagliarda v C-duru*
- G. Simon Löhlein: *Balletto, št. 4*
- W. Byrd: *Alman (Fitzwilliam Virginal Book II/CLVI)*

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Štiri skladbe različnih karakterjev in stilov

6. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- razvija diferencira *leggiero* in artikulacijo standardnih baročnih figur;
- igra durove in molove lestvice s sodobnimi in historičnimi prstnimi redi;
- igra durove in molove trozvoke, mala razložitev, 2 oktavi vzporedno;
- utrjuje igranje troglasne polifonije;
- utrjuje princip inegalnega izvajanja francoske glasbe;
- v skladbah uporablja zgodovinske prstne rede;
- nadaljuje s spoznavanjem baročnih glasbenih in plesnih oblik;
- igra osnovne italijanske ornamente in pozna njihove znake (trillo);
- v skladbah izvaja že usvojene ornamente.

Šole/metode

- R. Siegel: *Apprendre à toucher le Clavecin 2* (nadaljevanje)
- F. Mento: *A Harpsichord Method 3* (nadaljevanje)
- F. Emonts: Skladbe s korakajočim basom – »walking bass« (Polyphones Klavierspiel I)
- M. Boxall: *Cembaloschule* (nadaljevanje)

Bach in nemška šola

- J. S. Bach: Mali preludiji
- Male skladbe mojstrov 17. in 18. stoletja 3

Pozni barok in klasicizem

- J. Haydn: najlažje sonate (Hob. XVI: 5, 12, 10, 2 itd.)
- M. Clementi : Sonatine op. 36 št. 3, 4, 5
- W. A. Mozart: Dunajske sonatine 4, 5
- D. Kuhlau: Sonatina op. 55 št. 4 v C-duru

Plesne oblike

- G. F. Händel: Sarabanda z variacijami, HWV 437
- A. Corelli: Sarabanda v e-molu op. 5, št. 8
- J. H. D'Anglebert: Menuet (Pieces de Clavessin, 1^{ere} Suite)
- F. Couperin: Gigue e Fanfare (La Charoloise e Fanfare pour la suite de la Diane, Second Ordre)

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Ena polifona skladba J. S. Bacha
- En stavek iz ciklične skladbe
- Ena skladba plesne oblike
- Ena skladba po izbiri

Napredovanje

Za prehod na višjo stopnjo izobraževanja mora učenec na izpitu za 6. razred čembala pokazati dobro obvladovanje vseh tehničnih in muzikalnih sestavin igre in pridobiti pozitivno mnenje izpitne komisije in učiteljskega zbora.

7. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- uporablja diferencirano artikulacijsko tehniko;
- igra durove in molove lestvice s historičnimi prstnimi redi različnih stilov in obdobj;
- stilno ustrezno artikulira baročne figure;
- prilagaja artikulacijo karakterju in stilu skladbe;
- izvaja zahtevnejšo troglasno polifonijo;
- izvaja preprosto štiriglasno polifonijo;
- smiselno uporablja različne manuale in kombinacije registrov;
- v skladbah izvaja preproste diminucije;
- spoznava osnove continua;
- spoznava nove ornamente, ki se pojavljajo v skladbah različnih obdobj in stilov;
- izvaja različne oblike arpeggiov.

Skladbe 17. stoletja

Izbor skladb iz:

- F. Mento: A Harpsichord Method 4
- M. Boxall: Cembaloschule
- Fitzwilliam Virginal Book
- Male skladbe mojstrov 17. in 18. stoletja 3, 4 in 5

Bach in nemška šola

- J. S. Bach: Mali preludiji (D-dur, E-dur idr.)
- G. F. Händel: skladbe iz zgodnjega obdobja
- Male skladbe mojstrov 17. in 18. stoletja 3, 4 in 5

Pozni barok in klasicizem

- J. Haydn: Sonate (Hob. XVI: 4, 6, G1, 27 idr.)
- W. A. Mozart: Dunajske sonatine 1, 2, 3, 6, Sonata op. 49\2
- D. Scarlatti: Najlažje skladbe (npr. K1, K84, K159)
- D. Cimarosa: Izbor lažjih sonat
- B. Galuppi: Izbor lažjih sonat
- P. D. Paradies: Sonata 6 in A

Plesne oblike

- Fitzwilliam Virginal Book: Najlažje pavane in gagliarde

Continuo in diminucije

- Uvod v continuo in diminucije po metodi F. Mento: Harpsichord Method 2

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Ena skladba iz 17. stoletja
- Ena skladba J. S. Bacha
- Ena ciklična skladba v celoti oz. dve sonati D. Scarlattija različnih značajev
- Ena skladba po izbiri

Vsaj ena izmed skladb mora imeti plesni značaj.

8. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine

Učenec:

- uporablja diferencirano artikulacijsko tehniko;
- igra durove in molove lestvice s historičnimi prstnimi redi različnih stilov in obdobj;
- stilno ustrezno artikulira baročne motive;
- prilagaja artikulacijo karakterju in stilu skladbe;
- izvaja tro- in štiriglasno polifonijo;
- smiselno uporablja različne manuale in kombinacije registrov;
- v skladbah izvaja osnovne diminucije;
- izvaja osnovni continuo;
- spoznava nove ornamente, ki se pojavljajo v skladbah;
- izvaja različne oblike arpeggiev.

Skladbe 17. stoletja

- F. Mento: A Harpsichord Method 4
- M. Boxall: Cembaloschule
- Fitzwilliam Virginal Book
- Male skladbe mojstrov 17. in 18. stoletja 4, 5 in 6

Bach in nemška šola

- J. S. Bach: Dvoglasne invencije, Preludiji in fugete

Pozni barok in klasicizem

- J. Haydn: Sonate (Hob. XVI: 12, 13, 35, 40 idr.)
- W. A. Mozart: Rondo D-dur
- W. A. Mozart: Sonate KV 545, KV 283, KV 282
- M. Clementi: Sonata op. 26 v D-duru
- D. Scarlatti: Sonate K215, K213, K3, K9, K234, K238, K185
- D. Cimarosa: Izbor sonat
- B. Galuppi: Izbor sonat
- P. D. Paradies: Sonata 5 in F

Plesne oblike

- F. Händel: Suita v d-molu, HWV 437
- F. Couperin: Les Folies françaises – izbor (iz Treizième ordre)

Continuo in diminucije

- Dvoglasni continuo in diminucije po metodi F. Mento: Harpsichord Method 2 (nadaljevanje)
- Pascale Boquet, Gerard Rebour: 50 Renaissance and Baroque Standard

Opombe

Poleg navedenih šol/metod, skladb ipd. lahko uporabljamo tudi drugo ustrezno literaturo.

Izpitne vsebine

- Ena skladba iz 17. stoletja
- Ena skladba J. S. Bacha
- Dva stavka sonate oz. dve sonati D. Scarlattija različnih značajev
- Ena skladba po izbiri

Vsaj ena izmed skladb mora imeti plesni značaj.

5 STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so vezani na operativne cilje in vzorce literature. Za posamezno obdobje jih ob koncu razreda (razen prvega) preverjamo na letnem izpitu.

Prvo obdobje nižje stopnje

Težavnostna raven je v glavnem omejena na krajše skladbice, napisane v spremljanem enoglasju (npr. Telemann: Air). Pri njihovi izvedbi mora učenec pokazati poznavanje osnovnih teoretičnih znanj, kot so absolutna orientacija na klaviaturi in v notnem tekstu te težavnosti (toni, notne vrednosti do šestnajstinke, osnovni taktovski načini, ključi). Na tej stopnji razvoja se učenec že sreča s historičnimi prstnimi redi in jih uporablja v preprostih motivih in lestvičnih zaporedjih. Uporablja oba manuala in ju smiselno menja. Prav tako se seznanja z ornamentami: iz zgornje note in osnovne note. Pomembno je, da upoštevamo karakterizacijo skladb in oblikovno zgradbo. Osnovna sredstva oblikovanja (artikulacija, agogika idr.) smotrno uporabljamo pri izvedbi skladb. Tempo je počasen, vendar prilagojen značaju skladbe.

Drugo obdobje nižje stopnje

Učenec pridobi osnovno znanje o tehničnih lastnostih igranja na čembalo ter občutek za oblikovanje tona: oster-mehek, hiter-počasen udarec. Učenec obvlada naslednje elemente artikulacije: portato, legato, staccato posebej ter kombinacije več artikulacij v različnih rokah. Prav tako z diferenciacijo dolžine udarca razvija leggiero igro. V skladbah uporablja historične prstne rede ter pozna zapis posameznih ornamentov in jih izvaja (nemški, francoski, angleški, italijanski). Učenec obvlada osnovna teoretična znanja ter dobro orientacijo na klaviaturah in v notnem tekstu. Obenem izkazuje samostojnost rok in slušno predstavo. Ob tem upošteva karakterizacijo skladb in oblikovno logiko. V izvedbi izkazuje poznavanje osnovnih stilnih posebnosti posameznih skladb.

Višja stopnja

Cilj pouka čembala na višji stopnji je obvladovanje večglasnega igranja na manual, pridobitev spretnosti menjave manuala, uporabe registrov, igranje zahtevnejše polifonije do stopnje, potrebne za izvajanje del, navedenih v operativnih ciljnih predmeta/vsebine.

Na tej stopnji se zahtevnost skladb povečuje tako v tehnično-muzikalnem smislu kot tudi po obsegu. Učenec izvaja skladbe s precizno leggiero igro in diferencirano artikulacijo. Pozna zapis stilno različnih ornamentov in jih izvaja (tudi kompleksnejše). Učenec se že seznanja z osnovami continua, tako da zmora samostojno izdelati in zaigrati enostavnejše spremljave. Seznanja se tudi z osnovami uglaševanja (razloči razliko med temperirano in historičnimi uglasitvami, zna uglasti posamezne intervale). Pozna tudi razliko med sodobnimi in historičnimi prstnimi redi. Na tej stopnji se učenec že sreča z lažjo koncertno literaturo, ki tvori dobro osnovo za morebitno nadaljnje šolanje.

5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi znanja opredeljujejo dosežke učenca, ki jih izkazuje za oceno zadostno (2). Vključujejo obseg in kakovost znanj, spretnosti in veščin, ki jih v skladu z operativnimi cilji (dejavnosti in vsebine) v učnem načrtu predmeta čembalo učenec razvija med šolskim letom in izkaže ob koncu šolskega leta ter so nujno predznanje za nadaljnje učenje v naslednjem razredu.

Za minimalni standard učenci izvajajo skladbe iz notnega zapisa, z nekaterimi pomanjkljivostmi v artikulaciji, osnovnih oblikovnih sredstvih ipd., v počasnejšem tempu od zahtevanega, a s povečini natančnimi tonskimi višinami in ritmom. Število napak ni tolikšno, da bi preprečevalo nemoteno slušno spremljanje skladbe, osnovni obris skladbe je kljub manjši jasnosti ali natančnosti izvajanja še vedno prepoznaven.

1. razred

Učenec še zadovoljivo:

- pozna čembalo in njegove najosnovnejše zvočne možnosti (manuali, povezave manualov);
- izkazuje občutek za ritem (četrtnika, polovinka, polovinka s piko, celinka in istovrstne pavze), pozna različne artikulacije (non legato, legato, staccato in tenuto) ter igra v osnovnih taktovskih načinih (dvo-, tri- in štiričetrtniski);
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

2. razred

Učenec še zadovoljivo:

- pozna čembalo in njegove najosnovnejše zvočne možnosti (manuali, povezave manualov);
- izkazuje občutek za ritem (osminka, četrtnika, četrtnika s piko, polovinka, polovinka s piko, celinka in istovrstne pavze);
- pozna osnovno artikulacijo ter razume in izvaja preproste skladbe;
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

3. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra dvoglasne skladbe na obeh manualih in razvija osnove polifonije;
- izvaja karakterno različne skladbe v različnih taktovskih načinih, upošteva artikulacijo (non legato, legato, staccato, tenuto);
- obvladuje osnovna sredstva oblikovanja;
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

4. razred

Učenec še zadovoljivo:

- razvije osnove za polifono igro;
- uporablja različno artikulacijo v desni in levi roki;
- igra lažje skladbe različnih karakterjev in obdobj iz glasbene zgodovine (J. S. Bach in nemška šola, galantni stil in klasicizem) ter igra lažje skladbe v plesnih oblikah (menuet, gavota, sarabanda);
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

5. razred

Učenec še zadovoljivo:

- spozna in izvaja preproste ornamente (mordent, triler);
- igra dvo- in triglasje na obeh manualih ter razvija in razume polifono igro z uporabo različnih artikulacij v različnih rokah;
- igra lažje skladbe različnih karakterjev in obdobj iz glasbene zgodovine (J. S. Bach in nemška šola, galantni stil in klasicizem) ter lažje skladbe v plesnih oblikah (rondeau, gagliarda, balleteo, alman);
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

6. razred

Učenec še zadovoljivo:

- s čembalsko tehniko izvaja osnovne ornamente (mordent, triler);
- razume in igra polifone skladbe s kombinirano artikulacijo v različnih rokah ter igra skladbe z basi ostinati in korakajočim basom;
- igra ciklične skladbe različnih karakterjev in obdobj iz glasbene zgodovine (J. S. Bach in nemška šola, galantni stil in klasicizem) ter izvaja in pozna značilnosti skladb v plesni obliki (menuet, sarabanda, gigue);
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

7. razred

Učenec še zadovoljivo:

- izvaja različne oblike arpeggiev in skupine ornamentov;
- izvaja preprosto štiriglasno polifonijo;
- s pravilno artikulacijo igra skladbe 17. stoletja, karakterno različne plesne oblike (lažje pavane in galiarde iz zbirke Fitzwilliam Virginal Book) ter lažje sonate D. Scarlattija in drugih predstavnikov galantnega stila in klasicizma;
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

8. razred

Učenec še zadovoljivo:

- izvaja različne oblike arpeggiev in skupine ornamentov;
- igra večglasje na obeh manualih ter obvlada elemente čembalske interpretacije, kot so menjavanje manualov in samostojna izbira registrov;
- s pravilno artikulacijo izvaja skladbe 17. stoletja in zahtevnejšo polifonijo, pozna značilnosti interpretacije plesnih oblik ter igra lažje, karakterno različne sonate D. Scarlattija in drugih predstavnikov galantnega stila in klasicizma;
- izvaja lažje skladbe iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta/vsebine, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Nižja stopnja

Nižja stopnja je namenjena predvsem sistematičnemu, postopnemu učenju igranja na čembalo. Zelo pomembno je, da izbor obravnavane literature vedno vsebuje nove tehnične in muzikalne elemente, ki jih želimo posredovati učencem, in da je težavnostna stopnja primerna. Učitelj naj izbere eno izmed čembalskih šol ali sestavi dobro preišljeno kombinacijo različnih šol. V začetnih razredih učencem ni treba posredovati del vseh nacionalnih stilov. Priporočljivo je, da se učitelj usmeri na literaturo, ki je v kompozicijskem smislu najprimernejša za vzgojo polifonije. Pri nadaljnji izbiri skladb mora učitelj poskrbeti za natančno metodično obdelavo (pri delu z avtografi in zgodovinskimi izdajami skladb).

Skladbe, ki jih učenec igra, naj bodo izbrane z namenom usvajanja specifičnih tehničnih in muzikalnih prvin.

Višja stopnja

Temelj dobrega učenja je prav gotovo pravilna izbira literature, ki naj ji učitelj nameni potrebno pozornost. Pri izbiri literature naj učitelj čim bolj upošteva različne kompozicijske strukture, različne glasbene oblike, dela iz različnih obdobj in dežel, dela različnih avtorjev, dela, ki vsebujejo različen karakter in različne možnosti izvajanja. Posebna pozornost vsekakor pripada delom J. S. Bacha. Če je mogoče, naj bodo v izbor literature vključena tudi slovenska dela (skladbe iz novomeškega rokopisa, skladbe iz samostana Klanjec). Učitelj naj do določene mere upošteva učenčev glasbenoestetski okus in ga z izbrano literaturo glede na njegovo dožemanje postopno razvija. Učitelj naj težavnostno stopnjo učnih vsebin individualno prilagaja učencu.

7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

Materialni pogoji

Pogoj za učenje čembala je kakovosten inštrument. Čembalo naj ima praviloma dva manuala v obsegu FF-f3, pouk pa se lahko izvaja tudi na enomanualnem čembalu (pogoj je zadosten obseg klaviature).

Velikost in akustika učilnice mora ustrezati specifičnim zahtevam čembala. Učilnica naj bo dovolj velika, svetla in zvočno izolirana.

Pogoji za vpis

Primerna starost (7 let ali več) in glasbene ter fizične dispozicije za čembalo, kar kandidat dokaže na sprejemnem preizkusu.

Brez sprejemnega preizkusa se na čembalo lahko vpišejo učenci, ki so obiskovali ali še obiskujejo programe klavirja ali orgel.

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Znanje preverjamo in ocenjujemo pri pouku, na internih in javnih nastopih ter ob koncu šolskega leta pri izpiti. Ocene oblikujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v glasbene šole.

ZNANJA IZVAJALCEV

Čembalo	Učitelj	♦ visokošolskega izobraževanja čembala
---------	---------	--